

EREVNA

Årg. IV

N:r 1 och 2

1947

Innehåll

Några glimtar från försoningens värld. Av Doktor Fride Helander.	3
Jesu liknelse om trädet och frukten. Några antydningar. Av Teol. licentiat Martin Magnusson.	17
Glädjen i Nya Testamentet. Av Rektorn, teol. lic. David Hedegård.	25
Något om Uttåget ur Egypten i Nya testamentets ljus. Av teol. lic. Evald Nilsson.	32
The Miracles of Jesus. By Professor Dr William Arndt, S:t Louis.	40
Anteckningar till nytestamentliga texter. Av H. O.	45
Matt. 10:16-22.	45
Luk. 4:23-30.	47
Matt. 21:28-31.	48
Matt. 12:33-37.	49
Notiser.	50
Innehållsförteckning.	52

Innehållsförteckningen i slutet av häftet och sidhänvisningar i texten enligt originaltexten.

Några glimtar från försoningens värld.

Av Doktor *Fride Helander*.

Rom. 5: 19. »Ty såsom genom en människas olydnad de många fingo stå såsom syndare, så skola ock genom den enes lydnad de många stå såsom rättfärdiga.»

En korsfäst Kristus är för judarna en stötesten och för hedningarna en dårskap.

Att den oskyldige och helige straffas för den skyldige och syndaren menar även »nutidsmänniskan» vara ett slag i ansiktet på både mänsklig och gudomlig rättfärdighet.

»En dårskap!»

Ja, för den, som inte känner till naturlagarna, ter sig mycket i denna undrens värld som dårskap.

Då en europeisk diplomat en gång i svunnen tid berättade för konungen av Siam om den nordiska vintern och förklarade, att vatten kunde frysa och bli så fast, att t.o.m. en elefant skulle kunna gå på det frusna vattnet över en sjö, protesterade det exotiska majestätet och sade: »Hittills har jag satt tro till dina berättelser om ditt fosterland, emedan jag ansåg dig förnuftig och vis, men nu begriper jag, att du ljuger och försöker slå i mig dårskaper!»

Här finns i mänsklighetens historia en rad uppfinnare och vetenskapsmän, som höjt sig över massan som kulturens föregångsmän och vägrödjare. Lägg märke till det sätt, varpå de

alltid blivit behandlade! Vare sig det är en Copernicus, som rubbar på förutfattade meningar om himlakropparnas rörelser eller en Mendel, som upptäcker ärftlighetens lagar under en tid då alla försvurit sig åt utvecklingstanken, vare sig det är en Semmelweiss, som kränker sina kollegor genom att införa tvät-tvål på sin barnbördsavdelning eller en Pasteur, som avlivar läran om uralstringen, vare sig det är en vilde, som kommit på idén att gnida eld ur kalla träpinnar eller en fantast, som inbillar sig, att man kan framdriva en båt med en bit av en skruv, vare sig det gällt att höra röster över oceanen eller skicka bilder genom luften, så har från början geniernas idéer och revolutionerande tro alltid hållits för dårskap av de småskurna och okunniga. Så var det ock när Columbus i tro på landet bortom haven kämpade mot en värld av hån, tvivel och motstånd. Då skeppen äntligen försvunno vid horisonten skakade de förnumstiga sina visa huvuden och talade om dårskap ...

Och dock är det tron som visat vägen i alla tider! »Vi äga inte kunskaper först och utfylla med tro, vad som fattas i kunskapen. Nej, vi tro först, såsom Columbus gjorde, och finna sedan nya världar, emedan ett stort vågstycke har bekräftat, vad tron först framkastade.» — »Tron är icke en övervunnen ståndpunkt utan övervinnarnas ståndpunkt!«

Försoningen är en sådan för många okänd värld, eller en okänd *naturlag*, till vilken tron öppnar vidderna.

Försoningens »rättfärdig för orättfärdiga» har i de trånga hjärnornas värld lett till grubbel, tvivel, förnekelse.

Vad förstår väl en vilde av elektricitetens lagar? Medan han mediterar över blixstens brutalitet vrider en annan, som vet, var strömmen går fram, på en knapp och njuter dess ljus och kraft.

Vad förstår väl »den naturliga människan» av försoningens värld: Men medan otro och tvivel kverulerar i sitt fängelse öppnas för tron dörren till en ny värld, ett nytt liv!

Även om den Eviges tankar aldrig helt kunna fattas av stoftet, även om Guds vishet för människan framträder som dårskap, så är det väl ingen som tror, att försoningen ligger utanför Guds allmänna lagar för världsskeendet. Även om försoningen är ett unicum i världshistorien, så återfinna vi dess lagar och paralleller både inom materiens och andens värld. Vi komma dagligdags i beröring med dessa verkligbeter, även om de gå under andra och aktuella namn.

Ett sådant namn stod att läsa på den gångna krigstidens första svenska beredskapsaffisch, där man på svenskblå botten under de trenne rikskronorna kunde läsa: »Allvarstid kräver *samhällsanda!*» En annan ideologi har sagt samma sak i slagordet: »*Allmännyttan* går före *egennyttan!*» Ett av de bästa orden för saken kom i bruk under franska revolutionen och är alltså lika aktuellt. Det är ordet *solidaritet!* Solidaritet betyder allas samhörighet; universell gemenskap. Om en lem lider, lida alla de övriga. Om en generation utmärker sig för flit och sparsamhet och goda dygder, kommer det som välsignelser över nästa generation. Om en generation försummar sina plikter, raserar sitt försvar, bryter moralens bud och Guds vilja, så är det kommande släkter, som få bära följderna därav. Å ena sidan kan en enda människa, fylld av antikrist, dra skam och olycka över ett helt folk. Å andra sidan kan en enda troskämpe dra ned välsignelse över ett helt folk. Något av detta går igen i lagarna om *sådd och skörd*.

Men låtom oss, innan vi gå vidare, taga ett exempel, som visar, att vi inte röra oss i teoriernas värld utan stå med fötterna på jorden!

Vi förflytta oss till Etiopien, där ställföreträdaretanken är så levande i vardagslivet, att ingen tjänare kan tänkas bli antagen utan att ha en pålitlig borgesman eller ställföreträdare, som tar ansvaret för den platssökande. Var och en som åtalas för en förseelse måste skaffa sig en oförvitlig borgesman, om han

skall hoppas på att någonsin komma ut ur fångelset. Men det är inte om denna ställföreträdareinstitution jag nu skulle tala. Utan jag ville ta' er med på en karavanfärd till de s.k. vildarnas land. Men för att förstå, vad jag kommer att berätta, bör man hålla i minnet, att Etiopien är befolkat av skilda stammar med olika kultur och religion. Dels ha vi många hedniska stammar, som ligga i fejd med varandra och lurpassa på varje tillfälle att få strida om vattenhål, boskap och troféer. Dels ha vi det härskande kristna amharafolket, som med lagens arm når ut till landets yttersta gränser för att skifta rättvisa och fred. Även om amharafolkets förvaltning i mångt och mycket är bristfällig, så har dock den omständigheten, att rikets högste styresman bekänner sig till absoluta kristna ideal satt spår efter sig. Men till saken hör också, att många hedniska folkstammar känna rikets lagar såsom ett olidligt tvång och att deras sinne lag andas fiendskap mot de kristna amhara.

Men nu till saken. Vi befinna oss i den heta etiopiska förkastningssänkan mellan sjöarna Zouai och Langano. På vulkanisk mark slingrar sig karavanstigen fram genom djunglernas taggiga snår. Ibland kommer den nära sjöstranden, där flodhästarna grymta utanför vasskanten, och ibland passerar man små byar med bikupelika gräshyddor och boskapskraaler inringade av törnhäckar. Jag sitter just och dåsar i solgasset och halvsover på mulåsneryggen, när jag plötsligt spritter till och tvärvaknar av att höra mina karavanmän tala med några infödingar, som sällat sig till vår karavan, om några människor, som nyligen skulle blivit korsfästa. Det ord man använder är just detsamma, som i den amhariska bibelöversättningen användes om Jesu korsfästelse, ehuru det här närmast rörde sig om att »upphänga på trä och döda». Jag lyssnar med spänd uppmärksamhet och förnimmer, att vi själva hade kunnat bliva åsyna vittnen till dessa avrättningar, om vi blott dragit vägen fram några dagar tidigare.

Saken var denna: Ett par hedniska infödingestammar, Laqi-folket och Arussi-gallaerna, hade stött ihop i våldsamma och blodiga fejder, tills det kristna ledarfolket Amhara grep in och skilde de stridande åt ... Regeringsämbetsmännen hade undersökt saken närmare och funnit, att största skulden låg hos de blodtörstiga Arussi-gallaerna. Enligt beslut från högsta ort skulle straffet utmätas av de 7 byar, som deltagit i överfallet mot Laqi-folket, och detta på så sätt, att varje by ålades att utlämna en man att straffas till döden. Såsom de skyldigas ställföreträdare skulle han utanför byn »upphängas på trä och dödas» för att sona byns delaktighet i brottet och för att giva envar respekt för lag och rättfärdighet.

Några dagar innan vi färdades samma väg hade exekutionsplutonen dragit från by till by och verkställt avrättningarna. Nu var det om detta man talade. Fastän offren både voro döda och begravna, kastade korset sin skugga över de små ödemarksbyarna. Tragedierna voro ännu i färskt minne, och en hel del episoder kommo fram. Jag har aldrig så uppskakande verkligt upplevat »talet om korset» som här. För den, som känner åtskilligt om infödingarnas sedvänjor och tänkesätt, är det lätt att med fantasiens tillhjälp föreställa sig, hur det *kan* ha tillgått på de olika platserna.

I den första byn fanns det ingen, som frivilligt ville giva sitt liv. Man försökte fastmera gömma sig och fly, men amhara grepo en man ur hopen med våld och utförde avrättningen. Blodsbanden och solidaritetens lag gjorde alla lika skyldiga. En måste dö för de övriga. När rättstjänarna drogo vidare hängde liket utanför ödemarksbyn, men någon förändring hade ej skett i sinnelagen varken hos de straffande eller de bestrafade. Gallaerna hatade amhara lika bittert som tidigare, och när soldaterna drogo bort från byn mumlade de sinsemellan: »Dessa hedningar äro likadana allesammans, ingen rättfärdig finnes, icke en!»

I nästa by blev en man uttagen genom lottkastning. Domen verkställdes och ingen sinnesändring skedde.

På tredje platsen hade byamännen gripit den, som ansågs ha stor skuld till plundringståget. Då han även i övrigt var en illa omtyckt och oregerlig sälle, kunde man bli av med syndabocken genom att utlämna honom. Domen utfördes och en av de skyldiga fick sina gärningars lön.

I nästa by fanns en sjuk man, som var trött på plågorna och livet. Då han visste, att han ändå snart skulle dö, överenskom man, att han skulle taga på sig straffet. Han utlämnades och avrättades och exekutionsplutonen drog vidare utan att efterlämna annat än lagfientlighet.

I femte byn fanns en man, som inte deltagit i plundringståget utan var oskyldig. Men då han erbjöd sig att ta straffet hade ingen något däremot. Han accepterades även av amhara, ty han var ju en av folket, med blodets och solidaritetens band meddelaktig och skyldig. Han upphängdes, men hans död förändrade inga förhållanden. När amhara drogo bort uttryckte byfolket inte bara sin ovilja mot amhara utan jämväl sitt förakt för dem, som läto en oskyldig dö i brottslingarnas ställe.

På sjätte platsen möttes exekutionsplutonen av en atletisk välvuxen yngling, som strålade av kraft och mod, av trots och dödsförakt. Det var byns hjälte. Han hade varit en av de slugaste vid rådslagen och tapprast i striden samt bar som tecken på sina hjältedåd elfbensringen »erbåra» omkring överarmen och en vajande vit strutsplym i det svarta och burriga håret. Nu erbjuder han sig frivilligt och utan skymten till fruktan att dö för de andra och lägga denna bragd till de övriga. Han blir gripen och upphängd, under folkets beundrande hyllningar. För lånliga tider kommer han av byns sångare, vid trolska lägereldar medan lejonen ryta, att besjungas som en hjälte och ett efterföljansvärt ideal. Hans död åstadkommer ingen sinnesändring utan stimulerar fastmera hatet. När amhara draga bort

ha de en kuslig förnimmelse av, att varje pojke i byn beundrande ser upp till idealet och drömmer om hämnd en gång ...

Nu kommer exekutionsplutonen till den sjunde och sista byn. Här har i många år bott en kristen munk, som tillhör amharafolket. Driven av Kristi kärlek har han flyttat ut i ödemarksbyn och i de yttre förhållandenas torftighet blivit såsom en av vildarna för att förkunna evangelium. Hatad, föraktad, förföljd och missförstådd har han — såsom främling — alltid varit. Men utan att förtrötts har han fortsatt sin mission. När krigståget mot Laqi-folket planerades hade han höjt sin varnande stämma, talat om Guds lag och syndens förbannelse samt förutsagt, att straffet säkert skulle komma. Men ingen hade brytt sig om honom. Nu däremot, då exekutionsplutonen plötsligt omringar byn och fordrar, att en man skall dö för folket, då träder den ännu unge och manligt ädle munken fram och säger, att han är villig att taga de andras straff. Han erinrar dem också om, vad han i årtal berättat om Jesus, som dog i syndares ställe, och förklarar sig blott vara sin Mästares lärjunge. Exekutörerna haja till! Hur skulle de kunna lägga hand på denne helige och oskyldige munk, som därtill är deras egen blodsförvant? Hur skulle man kunna antaga ett sådant offer? Men munken gör sig till *ett* med folket. Han ställer sig solidarisk både med brottslingarna, som han älskar med Kristi kärlek, och solidarisk med kejsarens dom och landets lagar, som måste ha sin gång för att inte respekten för rättfärdigheten skall kränkas. Solidaritetens lag var ofrånkomlig. Den tillät numera intet val utan att kränka någon part. Männen äro vana att lyda sin överhet, och dit räknas »själasörjarna». Munken har ock något obetvingligt över sig, när han lyfter sina händer till en sista välsignelse över gallaerna och säger till de sina: »Tillgiv dem, ty de äro hedningar och veta icke vad de göra. Tagen mig och låten dessa gå fria och få tillfälle att bättra sig!» Gripna av något obetvingligt och omskapande resa soldaterna ett trä och

höja så den helige som försoningsoffer för byn. Men en gammal skäggig amharakrigare, som tycker att hängning är en skymf för ett helgon, springer fram och sticker i dödsögonblicket sitt spjut i hans sida och säger med av rörelse darrande stämma: »Min son, det är tillbörligt att du hedras med ett banesår och får gjuta ditt blod i hjältedöden».

Det fanns bland gallaer och amhara, bland hedningar och kristna, inte en, som inte var djupt gripen. Och vad som inte skett i någon annan by, det hände här. Det underliga inträffade, att allas sinnelag förändrades. Eller är det inte fastmer logiskt självklart att så måste ske? Ha vi inte här att göra med en psykologisk naturlag —?

Hedningarna fattas av en plötslig kärlek både till den korsfäste och hans folk. De säga: »Se, huru han älskar oss, då han dör i vårt ställe!» De upptäcka också plötsligt sin egen skuld, slå sig för bröstet, piska sig med törnen och under alla övliga tecken till sorg och förtvivlan ropa de: »Det är ju för våra brott han blir straffad. Det är för att vi skulle få leva! Och tänk hur skändligt vi behandlade honom!» Man börjar också förstå rättsens obevekliga stränghet, då dess väktare inte utan att kränka rättfärdigheten hade kunnat låta den oskyldige undslippa sedan han ställt sig solidarisk med syndarna och tagit deras skuld på sig.

När gallaerna offra till Vaka, den okände Guden, bruka de stänka blodet åt norr och söder, åt öster och väster under det att de åkalla universums korsgud med ansiktet vänt i de fyra väderstreckens riktning. Och de bruka måla sina pannor med det livssymboliska blodet. När nu offret för deras synd hänger där med uppstungen sida, tränga sig alla fram för att i känsla av blodets sonande kraft få en droppe blod som korsmärke på pannan ... och kyssa den heliges fötter ...

Förhållandena hade i sanning förändrats. Fastän de eljest äro fientligt sinnade mot varandra blev det allmän förbrödring

mellan gallaer och amhara. Det var, som om den heliges blod stiftat frid mellan dem. Gallaerna sågo på amhara och amhara sågo på gallaerna i det förklarande ljuset från den genomstungne. Det överväldigande i hans gärning grep dem alla. Fyllda av samma vördnad och kärlek hjälptes de åt att taga ned den döde och giva honom den sista tjänsten. Hatet var som bortblåst. Det hade ersatts av samhörighet.

Det var blodet, som förenade dem! Fiendskapen hade förbytts i fred!

Trots det att ett under skett fanns det ingenting som gått utanför psykologiens eller livets lagar.

Och lagarna äro desamma för Afrikas stammar och Europas folk.

Såsom det blivit beskrivet *kunde* det ha gått till. Och långt ifrån verkligheten är inte denna skildring. Ty just i denna trakt av Etiopien fanns en munk av amharafolket, som vigt sitt liv åt missionen bland det hedniska Laqi-folket. Han gick in under folkets förhållanden såsom en av det, i årtionden levde han bland hedningarna och förkunnade evangelium under allehanda umbäranden och trångmål. Under årens lopp hade han av hedningarna med spjut och tillhyggen sårats på trettio olika ställen, så att slutligen hela kroppen var täckt av ärr. Först *då* började folket vörda och älska honom, de pekade på hans sårmärken och sade: »Se, huru han älskar oss!»

Jag upplevde något av samma verklighet under Abessinien-kriget's dagar. Vita och svarta bekämpade varandra i hat och raseri. Men där fanns en svensk sjukvårdare Gunnar Lundström, som i röda korsets tecken inte skilde på vän eller fiende. Och när han sargats till döds av bombsplittor och förblödde i tjänande korskärlek samt sänktes i graven på Nægelli kyrkogård i hjärtat av Afrika, då var de svartas hat mot de vita som försvunnet vid den öppnade graven, där vita och svarta stodo sörjande sida vid sida. En av de svarta förklarade hemligheten

av denna gemenskap, när han yttrade: »Nu älska vi eder vita ändå mer, när vi sett, att de finnas bland eder, som givit sitt liv och gjutit sitt blod för oss.»

Men nu återvända vi till ordet *solidaritet!*

Innebörden av det ordet tro sig alla känna till. Det innehåller något av det väsentligaste ifråga om kamratskapet i klassen och idrottslaget, liksom det utgör det sammanhållande bandet inom förening och parti, folk och ras. Brott mot solidaritetens lagar räknas också för något av det lumpnaste en människa kan begå. Man kan knappt inlägga nog mycket förakt i det ord, som tillkännagiver ett sådant brott: *Sabotage!*

Det underliga är emellertid, att man kan acceptera den trångsynta begränsning av ordet solidaritet, som leder till hat, oförsonlighet och kamp mellan klasser och raser, under det att man inte har någon blick för den generella solidaritet, som inte blott omfattar allt vad människa heter utan även leder till gemenskap och frid mellan Gud och människor: Försoningen.

Men låt oss betrakta Jesu samhörighet med mänskligheten!

Låt oss börja med att förflytta oss till Palestina sådant det såg ut under Jesu barndom.

De romerska legionernas brutala horder hade med hård järnhand krossat folk efter folk runt Medelhavets stränder. Bland andra hade det lilla judafolket blivit berövat sin självständighet. Landet var ockuperat av främlingar och besättningstrupperna skrånade på gator och torg. Folket levde i ofrihet och förtryck, medan de nationella och religiösa lidelserna jäste på djupet.

I dessa dagar, när Jesus var en pojke i tolvårsåldern, gick en dag likt en löpeld genom Nasaret från mun till mun en viskning: »Romarna ha krossat vår frihetsrörelse och i Sepforis har ockupationsmakten låtit arkebusera flera hundra unga judar».

För att injaga skräck och fruktan för fortsatt ohörsamhet hade dessa blivit offentligen korsfästa. Det måste ha varit en fasans syn att betrakta dessa oändliga rader av kors, de blodiga och slagna kropparna samt trotsiga huvuden hänga livlösa mot bröstet medan de romerska knektarna gingo vakt eller spelade tärning vid lägereldarna. När ryktet om korsfästelsen gick genom Nasarets bygata följdes det av en våg av vanmäktigt raseri. Ingenting kunde man göra, men då Sepforis ej låg långt ifrån Nasaret gick man man ur huse för att se på det dystra skådespelet, även om man inte vågade sig fram allt för nära innan det skymde på. Men därborta avtecknade sig silhuetterna av korsen. Där hängde nära släktingar och anförvanter, folkets bästa ungdom, glödande patrioter och frihetskämpar ... Medan soldaterna skrånade i segeryra smögo sig judarna undan med händerna knutna, tänderna gnisslande av vrede och sinnet sjudande av hat ...

Med stor sannolikhet måste även Jesus ha varit med i skaran, som drog till Sepforis för att få se en skymt av korsen. Han måste ha varit god vän eller befryndad med flera eller färre av de unga patrioterna. Även han måste hava älskat land och folk och säkerligen kände han trycket av utländsk makt. Men han släppte inte in hatet i sitt hjärta. Han anslöt sig icke till något politiskt parti för att rädda sitt folk. Han grät över Jerusalem, men han gav sitt liv för mänskligheten.

Mitt i folkhavet, som svallade av nationella hatkänslor och religiösa lidelser står Jesus och ropar sitt: »Älsken edra ovänner, gören gott mot dem, som hata eder, välsignen dem, som förbanna eder, och bedjen för dem, som förörätta eder ...»

Beskyllningarna haglade över honom: »Samarit! Du är besatt av en ond ande! Publikaners och syndares vän!»

Men Jesu kärlek var oföränderlig och hans ord fortforo att ljuda: »Varen så eder himmelske Faders barn; han låter ju sin sol gå upp över både onda och goda, och låter det regna över både rättfärdiga och orättfärdiga!»

Ingen rasfanatism har väl i sin exklusiva solidaritet varit intensivare än judafolkets. Men Jesus sprängde alla band. Han bröt den isolerade och falska solidariteten inom parti och ras. Här ha vi ett stort under, som är en dårskap för alla dem, som äro fångna i klasskamp och rashat, men en ljuv sanning för dem, som med Kristi sinne ville älska alla, både judar och germaner, både negrer och anglosaxare.

Jesu solidaritet innefattade allt vad människa heter. Med förkärlek kallade han sig människosonen. Mer än 100 gånger benämnes Jesus så i evangelierna och utom på ett enda ställe (Joh. 12: 34) är det Jesus själv, som kallar sig så. Han gjorde sig till *ett* med människorna, han identifierade sig med hungriga, husvilla, nakna, sjuka, ja, till och med med brottslingar i fängelset, när han sade: »Jag var hungrig ... jag var sjuk ... jag var i fängelse ...» »Vadhelst I haven gjort mot en av dessa mina minsta bröder, det haven I gjort mot mig!»

Han trädde i syndares ställe! Mellan rövare blev han korsfäst.

Så fullständig var hans solidaritet med syndare, att han »blev gjord till synd», att han »vart en förbannelse för oss».

Men Jesu solidaritet omfattade även den eviga Rättfärdigheten: Jag och Fadern äro ett!

Jesu solidaritet omfattar både Gud och människor. Den är dubbel. Hans gärning tillfredsställer både den eviga rättfärdigheten och den oändliga kärleken.

Genom korset dödade Jesus i sin person ovänskapen (Ef. 2:13-16). Han bröt ned skiljemuren. Försoningen åstadkom den fullkomliga *gemenskap*, som Jesus i sin översteprästerliga förbön uttrycker med orden: »Fader ... den härlighet, som Du har givit åt mig, den har jag givit åt dem, för att de skola vara ett, såsom vi äro ett, jag i dem och du i mig!»

Paulus uttrycker solidaritetens lag i tvenne teser: »Ty såsom genom en människas olydnad de många fingo stå såsom

syndare, så skola ock genom den enes lydriad de många stå såsom rättfärdiga».

Ena tesen: *Vi synda — Kristus lider straffet.*

Det ena tidevarvet efter det andra hopar orätt på orätt, skuld på skuld, och straffet, förskräckligt liksom brottet, hopar sig över den *Ende*, som inte har haft någon del i missgärningarna men frivilligt trätt emellan och gjort sig solidarisk med mänskligheten. *Han* blev sargad för våra överträdelsers skull och slagen för våra missgärningars skull — fastän han ingen orätt hade gjort. För vår rättfärdighets skull blev han, som inte visste av någon synd, gjord till synd.

Andra tesen: *Kristus uppfyller lagen.* — *Oss tillräknas rättfärdigheten.* »Kristus är lagens ände till rättfärdighet för var och en som tror.» »Genom hans sår äro vi helade.» »Så är nu ingen fördömelse för dem, som äro i Kristus Jesus.»

Blodet på korset har stiftat frid mellan människor och Gud!

*

Till sist:

»Jag var sjuk och i fängelse, och I kommen till mig!»

Till fängelsets djupaste dunkel skulle talet om korset nå. Där satt i en mörk cell i Jerusalems häkte en ogärningsman och väntade på sin dödsdom. Han hade varit med i ett upplöpp och kunde inte vänta sig något annat än dödsdomen. Hans öron nåddes en dag av det avlägsna sorlet från högtidsfirande folkmassor. Men vad kan detta betyda? Han urskiljer hetsiga skrän: Korsfäst, korsfäst! Kan han tro annat, än att detta tal om korset gäller hans egen dödsdom? Han väntar på den. Då öppnas fängelseporten, ljuset strömmar in, bojorna lossas och man säger honom: »Du är fri! Du får gå! En annan bär ditt kors. Skynda dig till Golgata, så får du se Honom, som dör i ditt ställe!»

Finns det någon någon av oss, som känner sig »sjuk och i fängelse», marterad av otro, synd, tvivel?

Nog har jag känt det så.

Till oss kommer talet om Honom, som blev sargad för våra överträdelsers skull ... för att vi skulle få frid och genom hans sår bli helade ...

Till dig och mig är det han själv säger: »Min son, min dotter, dina synder förlåtas dig!»

Du är fri!

Och tron öppnar portarna till försoningens underbara värld!

Jesu liknelse om trädet och frukten. Några antydningar.

Av Teol. licentiat *Martin Magnusson*.

Liknelsen om trädet och frukten är som bekant framställd företrädesvis i Mt. 7 och 12, närmare bestämt i verserna 7:16-20 och 12:33-37.

I Mt. 12:33 heter det: »Av frukten känner man trädet, ἐκ τοῦ καρποῦ τὸ δένδρον γινώσκεται.

När det gäller *kunskap* om »trädet» på det naturliga planet, tillerkännes alltså frukten oförbehållsamt prioritet. Och detta är självfallet riktigt. Förhållandet ifråga må åskådliggöras genom ett exempel.

Om man tänker sig, att en person komme till en obebodd ö, på vilken växte fullkomligt okända, fruktbärande träd, så skulle han tydligen sakna varje möjlighet att avgöra, vilka träd som voro »goda» eller »dåliga» på annat sätt än genom att först pröva deras frukter — vi betraktar då träden uteslutande i deras egenskap av fruktbärare.

Liksom fruktens beskaffenhet lämnade kunskap om trädets beskaffenhet, lämnar »gärningarna» — ett begrepp som vi senare närmre fixerar — enligt Jesu ord kunskap om beskaffenheten av »hjärtat» (jfr Mt. 12:34) eller av »sinne- laget» för att använda ett modernt, ofta brukat ord.

Det heter sålunda i Mt. 7:16, enligt föregående vers avseende »falska profeter», ψευδοπροφήτης: »Av deras frukt skolen I känna dem, ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπι-

γνώσεσθε αὐτούς. Alldeles samma tanke upprepas i 20:onde versen.

Ifrågavarande uttalande är egentligen mycket anmärkningsvärt. I analogi med det förut sagda framhåller det på sitt vis »fruktens», den »yttre», av människor iakttagbara »gärningens» betydelse. Det hette ju nämligen: Av deras frukt skolen *I* känna dem (ἐπιγνώσεσθε αὐτούς)» — och Jesus talar ju här enligt Mt. 5:1 till »folket» (ὄχλος)

Detta sätt att tala om »frukten» eller »gärningarna» omöjliggör uppenbarligen en sådan tolkning av förhållandet mellan sinnelag och gärning, i vilken säges: sinnelaget är enligt Jesus i *den* meningen det utslagsgivande, att vare sig sinnelaget är »gott» eller »ont», så kan »gärningar» av *absolut* lika utseende och beskaffenhet svara mot *båda* sinnelagen, varvid dessa gärningar i förra fallet skulle vara att beteckna som etiskt goda, i senare fallet som etiskt onda. Ty om ur etisk synpunkt helt olika sinnelag kunde *absolut och fullständigt* lika utslag, om vi så får uttrycka oss, så skulle man uppenbarligen icke av »sinnelagets utslag» eller av »gärningarna» kunna erhålla rätt och säker kunskap om beskaffenheten av de olika sinnelagen, vilket man ju emellertid enligt Jesu anförda uttalande synes kunna få.

Redan av uttalandet i Mt. 7:16 (7:20) framgår det alltså, åtminstone på ett mera förberedande sätt — det gäller ju här närmast »de falska profeternas» gärningar — att olika sinnelag, d.v.s. »goda» resp. »onda» sinnelag, enligt Jesus åstadkommer »gärningar», som icke blott faktiskt är olika, utan som också av människor kan iakttagas vara olika.

Att detta verkligen är Jesu mening bestyrkes, synes det oss, av ett närmre aktgivande på det, som säges i ifrågavarande texter, alltså Mt. 7:16-20 och 13:33-37.

Så heter det i Mt. 7:16: »Icke hämtar man väl vindruvor från törnbuskar (ὄξανθά) eller fikon från tistlar?» Det vill

väl säga, om vi söker utföra liknelsen, att ett »ont» sinnelag, liknat vid törnbuskar och tistlar, frambringar gärningar, som i själva verket är lika skilda från, vad ett »gott» sinnelag frambringar, som törn- och tisteltaggar är skilda från vindruvor och fikon.

Och i Mt. 7:18 säger Jesus: »Ett gott träd kan icke (οὐ δύνανται) bära ond frukt, ej heller kan ett dåligt träd bära god frukt». Härtill må jämföras det kanske ännu mer expressiva parallellstället i Lk. 6:43: »Ty intet gott träd finnes, som bär dålig frukt, och lika litet finnes något dåligt träd, som bär god frukt; οὐ γάρ ἐστὶν δένδρον καλὸν ποιοῦν καρπὸν σαπρὸν, οὐδὲ πάλιν δένδρον σαπρὸν ποιοῦν καρπὸν καλόν.

Och i Mt 12:33 ff slutligen heter det: »I måsten döma så: antingen är trädet gott och då måste dess frukt vara god; eller är trädet dåligt, och då måste dess frukt vara dålig; Ἡ ποιήσατε τὸ δένδρον καλὸν καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ καλόν, ἢ ποιήσατε τὸ δένδρον σαπρὸν καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ σαπρὸν. Ty av frukten känner man trädet. I huggormars avföda, huru skullen I kunna tala något gott (ἀγαθός), då I själva ären onda (πονηρός) ? Vad hjärtat är fullt av det talar ju munnen. En god människa bär ur sitt goda förråd fram (ἐκβάλλειν), vad gott är, och en ond människa bär ur sitt onda förråd fram, vad ont är.»

Så uppenbaras enligt Jesus i en människas »frukt» eller »gärningar» med nödvändighet, hur hennes »hjärta» är beskaffat. Och med det, vi kallat »gärningar», torde i föreliggande sammanhang avses, vad som kan uttryckas med orden: en människas »samlade livsföring» eller »hela sätt att vara» bland sina medmänniskor — man jämföre orden i vers 7:15 beträffande de falska profeterna, om vilka det säges, att »de komma till eder», samt verserna 12:34 ff, vilka utsade, att också »talandet» ingick som ett led, och som ett synnerligen viktigt så-

dant, i det vi kallar »gärningar». Även må *pluralen*, τῶν καρπῶν, i Mt. 7:16 och 20 observeras.

Men detta hindrar ingalunda, att Jesus haft den klaraste blick för det förhållandet, att människor med »ont» hjärta i sina »gärningar» understundom försöker giva sken av, att de är »goda».

Det hette ju nämligen i vers 7:15, att de falska profeterna kommo »i fårakläder», ἐν ἐνδύμασι προβάτων, fast de »invärtes», ἔσωθεν, voro »glupande ulvar», λύκοι ἄρπαγες. Härtill kan bl.a. jämföras Jesu utomordentligt skarpa och ofta upprepade fördömande av skådespeleri eller skrymteri, ὑπόκρισις, och av skrymtare, ὑποκριτής, speciellt i Matteusevangeliets 23:dje kapitel.

Inte heller är det fördolt för Jesus, att dylikt skrymteri kan vara ägnat att förvillan. »Tagen eder till vara för falska profeter, προσέχετε ἀπό τῶν ψευδοπροφητῶν, hette det således i Mt. 7:15, vartill kan jämföras Mt. 23:13, Joh. 7:24 så ock Ap. Pauli enträgna uppmaning till de kristna att icke låta bedraga sig, exempelvis i Rom. 16:18, Ef. 5:6 och Kol. 2:4.

Enligt Jesu ord rådde sålunda verkligheten, så vitt vi kan se, ett så nära sammanhang mellan »hjärta» och »gärning», att hjärtat förlämnar gärningen en särskild, iakttagbar prägel: Ett »gott» hjärta åstadkommer med inre nödvändighet en iakttagbar »god» vandel; ett »ont» hjärta medför lika nödvändigt en därifrån skild och likaledes iakttagbar »ond» vandel i överensstämmelse med de redan delvis citerade orden i Mt. 7 :17-18 och 20: »Så bär vart och ett gott träd god frukt, men ett dåligt träd bär ond frukt. Ett gott träd kan icke bära ond frukt, ej heller kan ett dåligt träd bära god frukt.... Alltså skolen I känna dem av deras frukt.»

Och någon saklig motsättning häremot föreligger icke i Mt. 7:11, där det heter: »Om nu I, som ären onda (πονηροὶ ὄντες), förstån att giva edra barn goda gåvor (δόματα ἀγα-

θά), etc.» Ty »god» i uttrycket »goda gåvor» är uppenbarligen icke något *etiskt* predikat utan liktydigt med »nyttig», »hälsosam» o.dyl. — det grekiska ἄγαθός användes ofta också i dylika betydelser.

Men, då ett i kristen mening gott hjärta enligt Jesu och urkristendomens syn över huvud endast kan förverkligas hos den kristne, d.v.s. hos den, som införlivats med Jesus liksom grenen i vinträdet (Joh. 15:1 ff) eller, för att tala med Ap. Paulus, hos den som »i Kristus» är en ny skapelse (2 Cor. 5:17), så kan vi säga: endast den kristne kan enligt Jesus föra en i kristen mening »god»andel bland människorna. Men den, som verkligen »är i Kristus» *för också* en sådanandel.

Detta skulle enligt det förut sagda även betyda, att en kristen människa *icke kan dölja* sin kristendom. Vilken fruktansvärd dom skulle det då inte innebära, om det om en människa, som räknar sig som kristen, med sanning kunde sägas: Hennes kristendom har *aldrig* synts i hennes umgängelse med människorna. Ty enligt Jesu här betraktade ord kan hon omöjligt komma ifrån en dylik anmärkning genom att säga: Jag vet att »hjärtat» är gott. Och därpå hänger allt i den meningen, att om detta sedan syns i det »yttre», är ett förhållande, som saknar all betydelse. Härvid kan också jämföras Mt. 7:19 samt Joh. 15:2 och 5-6.

Vi skall utifrån Nya Testamentet söka än ytterligare belysa det anförda sambandet mellan »sinnelag» och »gärning», särskilt det förhållandet att »sinnelaget» med nödvändighet tar sig ett synbart uttryck i »gärningen».

Det må då först hänvisas till Jesu ord i Mt. 5:13-16. Särskilt stannar vi här inför Jesu tal om »ljuset». Det heter i vers 14 f: »I ären världens ljus. Icke kan en stad döljas som ligger uppe på ett berg? Ej heller tänder man (καίουσιν) ett ljus och sätter det under skäppan, utan man sätter det (τιθέασιν αὐτὸν) på ljusstaken, så att det lyser för alla dem som äro i

huset.» Meningen med dessa ord synes vara den, att den människa, som blivit tänd av Gud, därmed blivit »satt» på ljusstaken, och att hon därmed också »lyser» — detta i motsats till den, som icke »blivit tänd».

Av Jesu ord enligt Johannesevangeliet framgår det också, att den kristnes »yttre» synes såsom något egenartat, att det skiljer sig från den icke kristnes »yttre». Så heter det i Kap. 15:18 f: »Om världen hatar eder, så betänken, att hon har hatat mig förr än eder. Voren I av världen (ἐκ τοῦ κόσμου εἶναι), så älskade ju världen, vad henne tillhörde; men eftersom I icke ären av världen, utan av mig haven blivit utvalda och tagna ut ur världen (ἐκ τοῦ κόσμου ἐκλέγεσθαι) därför hatar världen eder.» Ty »att icke vara av världen» och »att vara av världen» är uppenbarligen förhållanden, som för andra människor än vederbörande själv endast kan iakttagas genom något slag av »yttre manifestationer». Av frukten känner man trädet! Jämför härtill även Joh. 17:14 och 1 Joh. 4:4-6.

I föreliggande sammanhang citerar vi slutligen, dock utan kommentar, ett par ställen ur paulinerna.

I 2 Cor. 2:10 f läses: »Alltid bära vi Jesu dödsmärken (véκρωσις) på vår kropp, för att också Jesu liv skall bliva uppenbarat i vår kropp. Ja, ännu medan vi leva, överlämnas vi för Jesu skull beständigt åt döden, på det att ock Jesu liv må bliva uppenbarat i vårt dödliga kött.»

Och i Fil. 2:14 f läser vi: »Gören allt utan att knorra och tveka, så att I bliven otadliga och rena, Guds ostraffliga barn mitt ibland 'ett vrångt och avogt släkte', inom vilket I lysen såsom himlaljus i världen (ὡς φωστῆρες ἐν κόσμῳ)».

Jämför vidare bl.a. Rom. 12 och 13; Ef. 5:8 ff; Gal. 5:16 ff; 1 Petr. 2:12, 3:16.

Om man nu likväl tolkade Jesu ifrågasvarande liknelse på förut angivet sätt, d.v.s. så, att sinnelaget i den meningen gjordes till ett och allt, att det förmenades, att »det yttre», »gär-

ningarna», »det kroppsliga» egentligen saknade betydelse, i det att absolut samma »gärningar», detta begrepp taget i förut angiven betydelse, kunde stå samman med helt olika sinnelag — vad skulle då en sådan tolkning innebära? Så vitt vi kan se, skulle den innebära en *spiritualiserande omtolkning* av Jesu ord. Och mot en dylik omtolkning vill vi genom dessa överläggningar på det bestämdaste vända oss — en spiritualiserande omtolkning torde nämligen ligga ganska nära till hands för vår tid, som med- eller omedvetet torde vara influerad av platonska och kantska tankegångar i vid utsträckning.

En tolkning av nämnt slag visar emellertid ett slags förakt för »det yttre», för »det kroppsliga», som, så vitt vi kan se, är Nya Testamentet främmande. Också »det yttre», »det kroppsliga» är nämligen enligt N.T. s.a.s. indraget i frälsningen — jämför härtill utöver det ovan sagda Mt. 5:29, 10:28; Ap. Pauli ord i Corintierbrevet om kroppen såsom den helige Andes och Guds tempel; det synnerligen märkliga avsnittet Rom. 8:18-25 samt Fil. 2:13 och 1 Tess. 5:23.

Såsom en sammanfattning av de ovan förda överläggningarna, som givetvis icke på något sätt menas ha »uttömmande» behandlat vederbörande liknelse, skulle vi alltså kunna säga:

Av liknelsen om trädet och frukten framgår, att det enligt Jesus råder ett intimt och oupplösligt samband mellan »sinne-lag» och »gärning», mellan »det inre» och det yttre.

Detta samband är *så* intimt, att ett »gott» eller kristet sinnelag med nödvändighet präglar vederbörandesandel på ett sätt, som är ägnat visa, att sinnelaget är — just kristet. En dylik prägel, vars beskaffenhet vi här inte skall gå närmare in på, kan en icke-kristen människasandel omöjligt få.

Dessa förhållanden, som är ägnade att framkalla den djupaste självrannsakan icke minst hos den som vill kalla sig kristen, bortskymmes i en spiritualiserande tolkning.

I en sådan tolkning kommer frälsningens »totus-homo-förvandling» icke till sin rätt.

Men det kristna ethes karaktär av sinnelagsethes blir också i en dylik tolkning i själva verket förvanskad och avtrubbad, trots att det måhända formellt kan synas förhålla sig på rakt motsatt vis.

Glädjen i Nya Testamentet.

Av Rektorn, teol. lic. David Hedegård.

Ordet glädje förekommer ofta i Nya Testamentet. Det kan utan tvekan betecknas såsom ett av de nytestamentliga huvudorden.

På mångfaldiga ställen uppmanas de kristna att glädja sig. »Glädjen eder i Herren alltid», heter det i Filipperbrevet. »I skolen med glädje tacka Fadern, som gjort eder skickliga till delaktighet i den arvslott, som de heliga hava i ljuset.» Så skriver aposteln i Kolosserbrevet. Och i Romarbrevet säger han: »Varen glada i hoppet». Till tessalonikerna skriver han: »Varen alltid glada». Och Petrus skriver i sitt första brev, sedan han talat om det kristna hoppet: »Därför mån I fröjda eder, om I ock nu en liten tid, där så måste ske, liden bedrövelse under allahanda prövningar».

Nya Testamentet innehåller sålunda talrika uppmaningar till glädje. Men därjämte finnes det en mångfald omständigheter, vilka ådagalägga, att de första kristna verkligen ägde en sällsam glädje. Varje kristen kände denna glädje. »Guds rike» — d.v.s. frälsningen — »är icke mat och dryck utan rättfärdighet och frid och glädje i den helige Ande». Så läsa vi i Romarbrevets fjortonde kapitel. Och Petrus skriver i sitt första brev: »Honom älsken I utan att hava sett honom; och fastän I ännu icke sen honom, tron I dock på honom och fröjden eder över honom med utsäglig och härlig glädje». Den kristna gemenskapen och den kristna gudstjänsten bar också glädjens prägel. Om den kristna församlingens liv efter pingstdagen

berättar Apostlagärningarnas andra kapitel: »Och ständigt, var dag, voro de endräktigt tillsammans i helgedomen; och hemma i husen bröto de bröd och åto med fröjd och i hjärtats enfald och lovade Gud».

Så snart vi höra talas om glädje fråga vi: Vilken är orsaken till glädjen? Vilket är glädjeämnet? Ty den glädje, vi eljest känna, är ju en känsla, som fyller oss, då vi veta oss äga eller hoppas på att komma i besittning av något av värde eller betydelse. Icke sällan har man menat, att kristna glädjens hemlighet är den, att den kristne vet sig äga oförlikneliga och oförgängliga glädjeämnen.

Vi skulle då vänta oss, att Nya Testamentet ofta och utförligt talade om de kristnas glädjeämnen. Vi skulle vänta, att det ofta sades, vad de kristna gladde sig över eller vad de hade anledning att glädja sig över. Så talas det ju i vår tid ofta, icke minst i predikningar och andra uppbyggelsestal. Man säger: Den kristne har anledning att glädja sig, ty han har syndernas förlåtelse och ett fast grundat hopp om den eviga saligheten. Därför är det rätt och tillbörligt att han gläder sig.

En undersökning visar emellertid lätt, att Nya Testamentet icke talar på detta sätt om den kristna glädjen. Regeln är, att där alldeles icke omtalas några glädjeämnen i samband med den kristna glädjen. I något enstaka fall förefaller det visserligen som om ett föremål för glädjen omtalades. Så t.ex. i Rom. 12:12: »Glädjen eder i hoppet». Man må emellertid lägga märke till att det icke heter: »Glädjen eder *över* hoppet» utan: »Glädjen eder i hoppet». Den kristne väntar visserligen frälsningens fulländning, men det han då skall uppleva har han redan begynt att smaka här. Därför talar Paulus i Kol. 1:27 om »Kristus i eder, vårt härlighetshopp». Erfarenheten av Kristi boende i hjärtat är för den kristne också en borgen för frälsningens fulländning. Och då han upplevat Kristi boende i den inre människan, sträcker sig hans ande ovillkorligen hän i längtan efter verkets fulländning i härlighetens värld. Det som

den kristne hoppas på finnes sålunda på ett begynnande sätt redan nu i hans erfarenhet och fyller hans inre med fröjd. Därför heter det i Rom. 15:13: »Men hoppets Gud uppfyller eder med all glädje och frid i tron, så att I haven ett överflödande hopp i den helige Andes kraft».

Vi ha sagt, att glädjen i Nya Testamentet icke är en känsla, som grundar sig på vissheten om att man äger något värdefullt. I regel omtalas glädjen utan att det alls talas om något glädjeämne. Vilken är då denna glädjes hemlighet?

För att finna svaret på den frågan bör man säkerligen undersöka när och under vilka förhållanden den först omtalas i Nya Testamentet. Att börja med: Finnes denna glädje hos Jesu lärjungar i de fyra evangelierna? Frågan måste besvaras med nej. Visserligen berättas någon gång att de uppfylldes av glädje. Framför allt tänker man då på berättelsen i Lukasevangeliets tionde kapitel. »Och de 72 lärjungarna kommo tillbaka, uppfyllda av glädje, och sade: 'Herre, även de onda andarna äro oss underdåniga genom ditt namn'.» Man har ingen anledning att tänka sig dessa ord såsom uttryck för självgodhet eller stolthet. Lärjungarna gladde sig över framgången i Herrens tjänst, och deras mening är visst icke att själva taga äran för denna framgång. De onda andarna hade ju varit dem underdåniga i Jesu namn. Jesus klandrar icke heller deras glädje. Han säger blott, att det finns en högre glädje än den över framgången i det andliga arbetet, och det är glädjen över att man har sitt namn skrivet i himmelen, d.v.s. att man själv är delaktig i frälsningen. Lärjungarnas glädje över framgången är givetvis i grunden besläktad med den glädje, som varje människa känner, då hon lyckas med ett företag. Här är sålunda ännu icke tal om [den] egenartade glädje, som vi sedermera möta i Nya Testamentet. Under Herrens jordeliv hade lärjungarna ingen verklig erfarenhet av denna glädje.

Däremot vågar man säga, att denna glädje finnes hos Jesus

själv. Han, som var smärtornas man och som under hela sin offentliga verksamhet var fullkomligt medveten om att hans väg skulle gå till Getsemane och Golgata, ägde en sällsam glädje. Stundom bröt den igenom med makt i hans inre värld. Så i det nyss omtalade kapitlet, Luk. 10. Där säges, att han »uppfylldes av fröjd genom den helige Ande». En glädjevåg flödade genom hans inre människa. Men hos honom var glädjen intet tillfälligt, som uppstod blott till följd av den ena eller andra yttre anledningen. Detta framgår av det som Jesus i Johannesevangeliets femtonde kapitel säger om vad han kallar »sin glädje». Han säger: »Detta har jag talat till eder för att min glädje skall bo i eder och för att eder glädje skall bliva fullkomlig». Med sin glädje måste han här mena den glädje, han själv äger, den heliga fröjd, som strömmar genom hans egen inre värld. I sjuttonde kapitlet talar han om samma glädje. Han säger: »Nu går jag till dig; dock talar jag detta, medan jag ännu är här i världen, för att de skola hava min glädje fullkomlig i sig».

Om sin glädjes hemlighet säger han i 15:10: »Om I hållen mina bud, så förbliven I i min kärlek, likasom jag har hållit min Faders bud och förbliver i hans kärlek». Jesus har hållit sin Faders bud, d.v.s. han har alltid levat i fullkomlig lydnad för Faderns vilja, och såsom följd därav förbliver han i Faderns kärlek. Nu vill han föra lärjungarna in i ett liv i fullkomlig lydnad för hans egna bud. De skola lyda Jesus, såsom Jesus lyder Fadern. Och följden av denna deras lydnad skall bliva, att de förbliva i hans kärlek, alldeles som Jesus genom sin lydnad för Fadern förbliver i Faderns kärlek. Jesus lever i den beständiga erfarenheten av Faderns kärlek. Och denna erfarenhet av Faderns kärlek är också hemligheten i Jesu glädje. Det framgår av vad han säger om lärjungarna: Om de hålla hans bud, skall hans kärlek förbliva i dem, och hans glädje skall bo i dem. Jesu förblivande i Faderns kärlek måste alltså vara hans glädjes hemlighet.

Men detta ord i Johannesevangeliets femtonde kapitel måste också ses i sitt sammanhang med hela Jesu avskedstal, såsom man ju kallar kap. 14-16 i detta evangelium. Man kunde korteligen säga, att avskedstalet handlar om pingsten. Det handlar om Andens sändande och om Andens verk. Jesu fullbordade försoningsverk är förutsättningen för Andens sändande. »Det är nyttigt för eder att jag går bort, ty om jag icke ginge bort, så komme icke Hjälparen till eder; men då jag nu går bort, skall jag sända honom till eder.» Genom Anden kommer Jesus själv i osynlig måtto tillbaka till de sina. »Jag skall icke lämna eder faderlösa; jag skall komma till eder.» Genom Anden skall han och Fadern komma till lärjungarna för att bo hos dem. »Om någon älskar mig, så håller han mitt ord; och min Fader skall älska honom, och vi skola komma till honom och taga vår boning hos honom.» Här står i sak alldeles detsamma som i femtonde kapitlet: den som håller Jesu bud, skall få erfara Faderns kärlek. Och denna kärlek uppleves icke på något obestämt och opersonligt sätt: den uppleves genom den helige Andes boende i människans inre värld. Genom Anden bo både Fadern och Sonen hos den troende människan.

Det var detta som blev verklighet på pingstdagen. Då kom Herren genom Anden osynligen tillbaka för att bo i lärjungarna. En mångfald ställen i de apostoliska breven visa, att alla kristna äro medvetna om att Anden bor i dem. »Om dens Ande, som uppväckte Kristus från de döda, bor i eder, skall han ock göra edra dödliga kroppar levande, för sin Andes skull, som bor i eder.» »Gud giver sin helige Ande till att bo i eder.» *Bo* — det ordet talar om att Anden på ett förblivande sätt är närvarande i den troende. Det rör sig icke om något tillfälligt. Andens boende i den troende omtalas också såsom Kristi egen, personliga närvaro. Vi kunde nämna det förut anförda ordet från Kolosserbrevets första kapitel: Kristus i eder, vårt

härlighetshopp. Paulus beder också för efesierna, att Kristus genom tron må bo i deras hjärtan.

Där Kristus genom sin Ande bor, där är också hans kärlek på ett levande och förnimbart sätt närvarande. »Guds kärlek är utgjuten i våra hjärtan genom den helige Ande», skriver aposteln. Den kärlek, som uppfyller Guds eget hjärta, flödar genom den helige Ande in i människoväsendet. »Jag längtar efter eder alla med Kristi Jesu kärlek», heter det i Filipperebrevets första kapitel. Kristi hjärta bodde i aposteln. Han älskade med Kristi kärlek.

Kristi boende i den troendes hjärta ger sig alltså tillkänna så, att Guds kärlek är utgjuten där. Men det ger sig också tillkänna så, att den troende människan förnimmer en egenartad glädje. I Galaterbrevets femte kapitel skriver Paulus: »Andens frukt åter är kärlek, glädje ...». Frukten, d.v.s. det som omedelbart följer av Andens boende i människan, är kärlek men även glädje. Vi ha redan sett, att denna kärlek är Guds egen kärlek, men härav följer också, att den glädje, som här omtalas, är Guds egen glädje, den glädje, som fyller Guds eget väsen och som uppfyllde Jesu hjärta under hans jordeliv,

Här må anföras ett viktigt yttrande av Hugo Odeberg: »Den glädje, som så starkt framträder och betonas i Nya Testamentet, har föga fått plats i den kristna dogmatiken. Även i den teologiska debatten frågar man föga efter detta problem. När det ändå behandlas, är det under den förvända frågeställningen: vad är glädjens objekt? Den glädje, som kristendomen hänvisar på, är något alldeles nytt, en elementär kraft med sin särskilda kvalitet, som icke liksom den empiriska glädjen egentligen är beroende av något objekt för sin glädje, utan är en glädje i sig själv, en glädje i Kristus, i ett nytt sätt att förnimma och vara till. Denna glädje är den andra sidan av kärleken, som också är något specifikt nytt, icke något som riktar sig mot ett objekt för att begära det, utan som tvärtom strålar ut ur sig själv, som giver, värmer och lyser.»

»Denna glädje är den andra sidan av kärleken» — det måste sägas vara ett mycket träffande ord. Den kristna kärleken är sålunda, vilket också framgår av vår föregående framställning, oskiljaktig från glädjen. När en människa blir gripen av Anden, så strömmar i och med detsamma denna glädje genom hennes inre värld. Hennes hjärta vänder sig till Gud, fröjdar sig i Gud.

Gamla tiders andliga lärare ha ofta talat om sambandet mellan kärleken och glädjen. »Glädjen födes av kärleken», skriver Johan Arndt. Men icke sällan ha de sagt, att den kristne blott tillfälligtvis smakar denna glädje. »Det eviga livet är intet annat än en evig fröjd», skriver Johan Arndt, »och av denna fröjd få trogna, Gudälskande själar understundom känna en liten gnista och smaka en liten droppe». Så har det nog i allmänhet varit i den kristna erfarenheten. Men i Nya Testamentet är det icke så. Där säges ingenstädes, att en kristen människa blott glimtvis förnimmer glädjen i Gud. Icke heller är det så, att detta tillhör det kristna livets barnastadium och sedan försvinner. I Apg. 13:52 heter det tvärtom: »Lärjungarna uppfylldes alltmer av glädje och helig Ande». De uppfylldes alltmer av Anden, d.v.s. Anden tog dem på ett allt djupare sätt i besittning. På samma gång uppfylldes de alltmer av glädje. Det senare är i verkligheten en följd av det förra. Ju mer Anden tog dem i besittning, desto rikare flödade den gudomliga glädjen genom dem.

Något om Uttåget ur Egypten i Nya testamentets ljus.

Av teol. lic. *Evald Nilsson*.

När Herren i rök och eld steg ned på Sinai berg för att tala till Israels menighet, började han med dessa ord: »Jag är Herren, din Gud, som har fört dig ut ur Egyptens land, ur trädoms-
huset. Du skall inga andra gudar hava jämte mig.» (2 Mos. 20:2 f.) Räddningen ur trädoms-
huset Egypten var den stora frälsningsgärningen framför alla andra i Israels historia. Genom denna handling visade sig Gud på ett alldeles särskilt sätt vara Jakobs Gud, som korat Israel till sin arvedel. Därför erinrade man i Israel gång på gång om uttåget ur Egypten (jfr exempelvis psalmerna 78, 81, 105, 114). I synnerhet hölls minnet av denna gudsgärning levande genom påskhögtiden. Denna högtid skulle firas såsom en evärdlig stiftelse, släkte efter släkte, och den skulle firas såsom en åminnelse av Herrens handlande med Israel i samband med befrielsen ur Egypten (2 Mos. 12:14).

Påskhögtiden var emellertid något mera än en blott åminnelsehandling. Rabbi Gamaliel sade: »I varje släkte är man förpliktad att betrakta sig själv som utgången ur Egypten». Därpå hänvisar han till 2 Mos. 13:8 och fortsätter: »Därför äro vi pliktiga att tacka, lova, prisa, förhårliga, upphöja, berömma, välsigna, ära och lovsjunga den som har gjort alla dessa under med våra fäder och med oss, som har fört oss ut ur bedrövelsen till glädjen, ur sorgen till festdagen, ur mörkret till ett stort ljus, ur slaveriet till frälsningen. Och må vi inför honom sjunga

halleluja.» Och med tacksägelsen för vad Gud gjort, inte blott med folket i stort en gång i forntiden utan också med varje enskild israelit i det närvarande, var hoppet om vad som komma skulle nära sammanknutet. Vid varje påskmåltid skulle den som presiderade (i regel husfadern) säga: »Detta är bedrövelsens bröd. (5 Mos. 16:3), som våra fäder åto i Egypti land. Var och en som är hungrig, komme och äte. Var och en som behöver, komme och fire påsk. Detta år här, nästa gång i Guds vila. Detta år såsom slavar, nästa gång såsom frie.» I befrielsen ur Egypten såg man en symbolisk framställning av vad som skulle ske i tidernas fullbordan. Påskhögtiden var icke endast en tillbakaskådande minneshögtid; den var också en framåtskådande profetia.

Som farisé hade Paulus levat i denna tankevärld. Efter hans möte med Kristus föll emellertid ett nytt, förklarande ljus över de heliga skrifterna. Det täckelse, som dolde deras djupaste innebörd, blev borttaget i Kristus (2 Kor. 3:12-17). För den som levde i uppfyllelsens tid stod det klart, att Herrens väldiga gärning med Israel, när han befriade folket ur förtryckarnas hand och så småningom förde det in i det utlovade landet, var en förebild för någonting ännu väldigare, som skedde i tidernas fullbordan med det sanna Israel, med »Israel efter anden». »Ty 'Israel', det är icke detsamma som alla de som härstamma från Israel ... Icke de äro Guds barn, som äro barn efter köttet, men de som äro barn efter löftet, de räknas för säd.» (Rom. 9:6, 8.) Liksom Nya testamentet känner ett andligt Israel, så känner det också ett andligt Egypten. I Uppenbarelseboken talas det om den stora staden, ondskans näste, som andligen talat heter Sodom och Egypten (Upp. 11:8), och Paulus jämför de falska profeterna med de egyptiska trollkarlarna: såsom dessa stodo emot Moses, så stå de falska profeterna emot sanningen (2 Tim. 3:8). Egypten står såsom typ för den gudsfientliga makt, som håller människorna i andlig trälldom. Det

är detta andliga Egypten, Herren måste befria dem ifrån och taga dem ut ur för att de skola bli hans arvfolk enligt löftet, hans andliga Israel.

Och befrielsen är en verklighet. — Under Israels vistelse i Egypten hade Faraos ondska framkallat Guds straffdom över sig och sitt folk. Herren skulle slå allt förstfött i Egyptens land, från den förstfödde hos Faraos, som satt på tronen, ända till den förstfödde hos fången, som satt i fängelset (2 Mos. 12:29). Men till Israels barn kom Herrens befallning, att varje hufvud (i vissa fall tillsammans med sina närmaste grannar) skulle taga ett lamm, slakta det och stryka dess blod på husets dörrträn och dörrposter (däremot icke på tröskeln; man fick inte trampa på blodet). »Och», sade Herren, »blodet skall vara ett tecken, eder till räddning, på de hus i vilka I ären; ty när jag ser blodet, skall jag gå förbi eder. Och ingen hemsökelse skall drabba eder med fördärv, när jag slår Egyptens land». (2 Mos. 12:13.) Från 2 Mos. 12 går en linje till Joh. 1:29, 36 — från israeliternas påskalamm till Guds rena lamm, som bär världens synd. En Guds hemsökelse väntar den stad, som andligen talat heter Sodom och Egypten. Den mänsklighet, som likt egyptierna har onskans furste till herre och ledare, är på väg mot domen. »Den lön som synden giver är döden» (Rom. 6:23). Men Herren har berett en väg ut ur detta andliga Egypten. »Ty så älskade Gud världen, att han utgav sin enfödde Son, på det att var och en som tror på honom skall icke förgås, utan hava evigt liv.» (Joh. 3:16.) »Vi hava ock ett påskalamm, som är slaktat, nämligen Kristus.» (1 Kor. 5:7.) Liksom Israel efter köttet räddades undan Guds straffdom genom blodet av ett felfritt lamm (2 Mos. 12), så förlöses Israel efter anden genom »Kristi dyra blod såsom med blodet av ett felfritt lamm utan fläck». (1 Petr. 1:19.) Genom hans död frälsas människorna undan onskans makter för att leva för Gud såsom hans egendom och arvfolk.

Trots lammets blod hade emellertid inte Israels barn kommit undan trälldomen under den gudsfientliga makten, om de stannat kvar i Egypten. De måste bryta upp från sina gamla bostäder och ge sig ut på vandring, bort från onskans och förtryckets land. Först kommo de så till Röda havet. Det var inte av sig själva de togo den vägen. Det var Herren, som genom sin molnstod ledde dem dit (2 Mos. 13:17 ff.). Och när Faraos under sin förföljelse hade kommit helt nära inpå de flyende, så att han redan trodde sig ha dem i sitt våld, var det Herren, som räddade dem ur faran. Genom en stark östanvind drev han undan havet, så att Israels barn kunde gå »mitt igenom havet på torr mark», medan Faraos och hela hans här gick under i vattenmassorna. Genom denna handling frälste Herren Israel slutgiltigt och definitivt ur Egyptiernas våld. Han avsöndrade Israel från de ogudaktiga för att det skulle vara hans arvedel, såsom också Moses i sitt stora tal säger till folket: »Men eder har Herren tagit, och han har fört eder ut ur smältugnen, ur Egypten, för att I skullen bli hans arvfolk, såsom nu har skett». (5 Mos. 4:20.) På liknande sätt avsöndras i nya förbundets tid Herrens sanna Israel från det andliga Egypten. Människorna befrias från fördärvsmakternas herravälde för att tjäna Gud. Paulus beskriver detta avsöndrande bl.a. så, att människan dör från synden för att leva för Gud. »Så mån ock I hålla före att I ären döda från synden och leven för Gud, i Kristus Jesus.» (Rom. 6:11.) Denna befrielse från onskans välde, detta döende från synden och avskiljande för Gud, sker genom dopet. »Vi som hava dött från synden, huru skulle vi ännu kunna leva i den? Veten I då icke att vi alla som hava blivit döpta till Kristus Jesus, vi hava blivit döpta till hans död?» (Rom. 6:2, 3.) När Israels barn vandrade under molnskyn och gingo genom havet och så definitivt förlossades ur egyptiernas våld för att bli ett Herrens arvfolk, då var detta en förebild för vad som i nya förbundets tid skulle ske, när människan

genom dopet dör bort från trälldomen under ondskans makter och införlivas i Kristi kropp, i hans församling, för att leva för Gud såsom hans egendom och arvinge. Paulus skriver i 1 Kor. 10:1 f: »Våra fäder voro alla under molnskyn och gingo alla genom havet, alla blevo de i molnskyn och i havet döpta till Moses». Odeberg säger härom: »Moses är en förebild av Kristus. Kristus var ju den Herre, som verkade i Moses och ledde honom på hans väg. Så blevo fäderna döpta till Moses, deras gång genom havet var likasom ett dop, som erinrar om det dop, som de kristna undergått. Havets vatten var dopvattnet och molnskyn erinrade om den Helige Ande, som överskyddar den döpte. Deras 'dop', d.v.s. vandringen genom Röda havet, åtföljdes ock av en förändring hos fäderna: de trodde, såsom det heter i 2 Moseb. 14:31: 'Folket fruktade Gud och trodde på Herren och på Moses, hans tjänare'.» (H. Odeberg, Pauli brev till korintierna, s. 178, i Tolkning av Nya testamentet VII.)

Vandringen mot Kanaan fortsatte. Men öknen var karg och torr, och folket behövde bröd att äta och vatten att dricka. Då lät Herren manna falla på marken och vatten bryta fram ur klippan. Paulus kallar i 1 Kor. 10:3 f. mannat för »andlig mat» och vattnet för »andlig dryck». Det var andliga gåvor, och dessa hade enligt Nya testamentet symbolisk innebörd. När judarna av Jesus begärde ett tecken och motiverade sin begäran med att hänvisa därtill, att Moses gav fäderna bröd från himmelen, svarade Jesus: »Sannerligen, sannerligen säger jag eder: Det är icke Moses som har givit eder brödet från himmelen, men det är min Fader som giver eder det rätta brödet från himmelen. Ty Guds bröd är det bröd som kommer ned från himmelen och giver världen liv.» (Joh. 6:32 f.) Och han fortsätter i v. 51: »Jag är det levande brödet som har kommit ned från himmelen. Om någon äter av det brödet, så skall han leva till evig tid.» Och klippan, ur vilken vattnet sprang fram i öknen, den var, säger Paulus, Kristus (1 Kor. 10:4). Kristus är den klippa,

ur vilken det livgivande vattnet springer fram. I sitt samtal med den samaritiska kvinnan (Joh. 4) säger Jesus i v. 10: »Förstodde du Guds gåva, och vem den är som säger till dig: 'Giv mig att dricka', så skulle i stället du hava bett honom, och han skulle då hava givit dig levande vatten». Och i v. 13 f.: »Var och en som dricker av detta vatten, han bliver törstig igen; men den som dricker av det vatten jag giver honom, han skall aldrig någonsin törsta, utan det vatten jag giver honom skall bliva i honom en källa vars vatten springer upp med evigt liv». Såväl mannat som vattnet ur klippan pekade enligt Nya testamentet fram emot Kristus. Han är det levande brödet, som kommit för att giva världen liv, han är klippan, som ger det livsbringande vattnet. Därför kan han säga: »Den som kommer till mig, han skall aldrig hungra, och den som tror på mig, han skall aldrig någonsin törsta». (Joh. 6:35.) Liksom fäderna i öknen måste äta av brödet och dricka av vattnet för att kunna uppehålla livet, så måste också varje medborgare i det nya Israel på vandringen mot det himmelska Kanaan leva av Kristus. »Om I icke äten Människosönens kött och dricken hans blod, så haven I icke liv i eder.» (Joh. 6:53.) — Och i fädernas andliga mat och dryck i öknen ligger en särskild hänvisning till brödet och kalken i nattvarden. Där ger sig Kristus på ett för ~~en~~[oss] outgrundligt sätt åt de sina. »Detta är min lekamen.» »Detta är mitt blod.» När det gäller att ange förhållandet mellan det gamla Israels andliga mat och dryck i öknen och det nya Israels andliga mat och dryck i nattvarden, torde det väl knappast gå att finna något bättre uttryck än Augustinus citatet i prof. Odebergs Korintierbrevskommentar: »Nya testamentets sakrament giva frälsningen, Gamla testamentets sakrament utlovade frälsningen» (s. 179).

Men inte alla de israeliter, som deltog i ökenvandringen, fingo komma in i det utlovade landet. Paulus skriver: »Men de flesta av dem hade Gud icke behag till; de blevo ju nedgjorda

i öknen». (1 Kor. 10:5.) De voro sådana, dessa människor, som hade varit med om allt det stora och underbara, Gud gjort med Israel. De hade varit med och sett mordängeln gå förbi sina hus i Egypten. De hade varit med och vandrat genom Röda havet såsom på torr mark. De hade varit med och blivit avskilda från Egyptens ondska för att vara en Guds egendom och arvedel. Och de hade varit med och ätit den andliga maten och druckit den andliga drycken. Men de syndade mot Herren. Därför fingo de inte komma in i Kanaans land. Och Paulus säger, att detta skedde oss till en varnagel. Det blev upptecknat till lärdom för oss, som hava tidernas ände inpå oss (1 Kor. 10:11). Inte alla, för vilka Kristus har offrat sig såsom det sanna påskalammet, inte alla, som genom dopet blivit tagna ut ur syndens herravälde och inlemmade i Kristi kropp, i hans församling, för att vara Guds egendom och arvfolk, inte alla som smakat Kristus, som ätit av det livgivande brödet och druckit av den livgivande drycken, inte alla dessa nå fram till det himmelska Kanaan. Det kommer en gång att visa sig, att många föllo på vägen och aldrig nådde målet. »Därför, den som menar sig stå, han må se till, att han icke faller.» (1 Kor. 10:12.) — Men den som under ökenvandringen lever av brödet, som kommit ned från himmelen och av vattnet från klippan Kristus, han får en gång erfara uppfyllelsen av löftet i Hebr. 4:9 f.: »Alltså står en sabbatsvila ännu åter för Guds folk. Ty den som har kommit in i hans vila, han har funnit vila från sina verk, likasom Gud från sina.»

»Se det goda land
På den andra strand,
Dit Guds folk igenom strider,
Genom hav och öknar skrider
Vid sin Josue hand.
Sök det goda land.

Arvet ej förspill,
Som dig hörer till,
Endast du vill bedja, vaka,
Världen och dig själv försaka,
Jesus följa vill.
Arvet ej förspill.

Vaka, bed och strid
Än en liten tid.
Snart ditt Kanaan skall hinnas,
Kronan räckas, palmen vinnas
i en evig frid.
Vaka, bed och strid!

(Sv. Ps. 345: 9-11)

The Miracles of Jesus.

By Professor Dr *William Arndt*, S:t Louis.

We Christians believe that our God is omnipotent, that He performs miracles, that, in fact, all the forces of nature are at His beck and call, and that He can employ them in any way that He wishes. A God of limited power such as some modern thinkers visualize, is no God at all — that is our conviction. Holding this view, all of us who believe that Jesus is the Son of God and that in Him the second Person of the Trinity took on our human nature, have no difficulty in believing that Jesus performed miracles. »I and the Father are one,« says Jesus, John 10:30; the power which the Father has, the Son has too. From another viewpoint too the question of the miracles of Jesus causes us Bible Christians no anxiety. The Scriptures are to us the Word of God, and we hold that what they report is true. If they ascribe miracles to Jesus we simply believe that these miracles are historical facts. In contrast to this conviction, many people belonging to the world of scholars definitely assert that Jesus did not and could not do the mighty works ascribed to Him. We are treating a much-discussed topic when we, as I now propose, meditate for a few minutes on the miracles of Jesus.

It is plain, let us say at the beginning, that the writers of the Gospels believed that Jesus performed miraculous deeds. Whether we accept their reliability or not, no one can truthfully

deny that they speak of the supernatural deeds of Jesus, not as given us in interesting fiction or owing to poetie fancy, but as solid facts. It is evident from their narrative that they held Jesus was speaking sober, unassailable truth when He said to the messenger of John the Baptist, »Go and show John again those things which ye do hear and see: the blind receive their sight, and the lame walk, the lepers are cleansed, and the deaf hear, the dead are raised up, and the poor have the Gospel preached to them,» Matt. 11:4, 5.

It is often asserted that the writers of the New Testament were to such an extent children of their time, which was a grossly superstitious one, that they simply came to be governed by the conceptions of their contemporaries, expected Jesus to perform miracles, and in their accounts ascribed divine deeds to Him. How could they do differently? asks the critic. It was simply a credulous period. They could not help being influenced by the extravagant notions of their own generation. But this objection breaks down when examined dispassionately. The Evangelists were not people governed by foolish credulity. Let it be recalled how they speak of John the Baptist. He was the forerunner of Jesus and is declared by the latter to be more than a Prophet and to be as great as any man ever born of woman. In spite of this the Evangelists do not ascribe any miraculous deeds to him. On the contrary, they definitely say that John did not perform miracles, cf. John 10:41. It is then an error to say that according to the view of the Gospel writers, whoever was a man of overtowering personality, a man sent by God, was thought of as a miracle-worker. This view may have existed in the minds of many of the people among whom they lived, but they themselves did not hold such an opinion.

Must we not lay stress on the silence of the Epistles on the miracles of Jesus? We reply that the Epistles report His

resurrection. If that stands, what need have we of more miraculous deeds? — so we may well say. But even apart from that consideration, the silence of the epistolary section of the New Testament cannot be regarded as a damaging factor for the historicity of Jesus' miraculous works. Paul certainly knew of Jesus' divine deeds. His companion was Luke, the beloved physician, whose account of the life of Jesus we possess, and in this account the miracles of Jesus are related as definite facts. Paul's silence on this point must have its reason in the circumstance that the performance of miracles by Jesus was as well known to his readers as His having lived in Nazareth — which latter fact is not reported in the Epistles, either.

The purpose of Jesus' miracles must be scrutinized. They were not performed by Him to amaze people, to gain their plaudits, to win fame and renown, to appear brilliant and important. They were done to relieve human suffering. So Jesus heals the servant of the centurion of Capernaum, raises the son of the widow of Nain, and brings Lazarus back to life. It is His love to sorrow-stricken humanity that motivates His miraculous deeds.

Let it be considered, too, that the miracles were done more by the way, incidentally. Jesus goes about as a Teacher, the people gather around Him in great numbers, He feeds their famished souls. It is only as He, engaged in the great work of preaching the Gospel, comes upon misery and tears, that He performs miracles. He was not looking for opportunities to perform mighty deeds, but when the opportunities arose before Him and beckoned, he acted.

The invitation and the request to perform miracles He does not yield to when the motive is mere curiosity. He is not an exhibitionist, a dazzler of the multitudes. Groups of people ask Him for a sign from heaven, Herod Antipas is eager to see Him perform something astounding, and could thereby easily

have been induced to insist on the acquittal of Jesus, but our Lord does not grant such requests.

In saying all this we must not overlook that John's Gospel asserts the miracles of Jesus were reported and, we confidently add, performed »that we might believe that Jesus is the Christ, the Son of God, and that, believing, we might have life through His name,» cf. John 20:31. Yes, their purpose was to help us overcome our natural skepticism and to accept Him as what He really is. Evidently the miracles had some connection with His desire that people receive His Gospel and believe in Him. He recognized our human weakness. »Except ye see signs and wonders ye will not believe», He says to a certain nobleman, John 4:48. To the Samaritan woman He reveals His superhuman insight into the secrets of her life, when she was to be won for the Kingdom. But it remains true that Jesus did not wish people to regard Him as fulfilling the role of a miracle-worker. When they gathered about Him, curious to see manifestations of His great power, He withdrew.

How natural that Jesus should do miracles! He is the incarnation of divine love. His heart was burning with compassion for men in their manifold distresses. It is not only in viewing their service of sin and the resulting punishment that they arouse His pity. He is concerned not only with seeing them escape the pangs of damnation. Human suffering, whatever its nature may be, aroused His sympathy. So the miracles flow freely from the fountain of His love.

It is sad that many of our contemporaries find the miracles reported in the Gospels a hindrance to their faith. Why is it? They have constructed a world which has no room for miracles. They have bound God by the fetters of their theories, which say, Miracles cannot happen. The difficulty is with their world-view. It should be realized that the objection which they voice is not a historical, but a metaphysical one. Their own

experience, in which they have not witnessed miracles, they make normative for the past, present, and future. Is it not in reality, when one considers the matter calmly, a piece of stark impertinence that people make what they themselves have seen and heard the yardstick by which events in the time and the life of Christ have to be measured?

Perhaps these few remarks cannot be concluded more effectively than by a statement reported as having been made by Professor Ribbing of the School of Medicine at the University of Lund, the very place where *Erevna* is published, a statement which I read in the manuscript of a Lutheran Hour sermon to be preached by my esteemed colleague, Dr. Walter A. Maier, »The miracles of the Bible are not looked upon as in any sense contrary to the laws of nature, but are revealing the power of the love of Jesus. ... We say that they are contrary to the laws of nature, but please tell me what these laws are. ... Let us leave the question as to how far it is possible to understand miracles ... until we shall be as pure and devoted to God as was our Savior.»

Anteckningar till nytestamentliga texter.

Av *H. O.*

Matt. 10:16-22.

Den bild, som i nya testamentet ges av kristendomens framtid, är genomgående den av en rörelse, som i denna tidsålder ständigt skall vara förföljd av yttervärlden. Ju äktare och renare kristendomen är, dess säkrare skall den vara om att vara förhatlig. Och detta förhållande skall icke mildras med tiden. Tvärtom skall oviljan och hatet mot evangelium och dess budbärare skärpas. Detta är en sanning, som Jesus, enligt de evangeliska skrifterna, inskräpft från början till slutet av sin verksamhet. Han har tydligen varit angelägen att riktigt noga inskräpa detta. Perikopen i Matt 10:16-22 är endast en av de många, som behandla detta ämne. Den har sin särskilda betydelse därigenom att det här är i samband med det första uppdraget till lärjungarna att gå ut i Hans ärende, Hans tjänst, såsom förkunnare av evangeliet, som det inskräpes. Överhuvud möter detta inskräpande just vid särskilt viktiga tillfällen. Man lägger märke till, att det är ett huvudämne för Jesu avskedstal enligt Johannesevangeliet. »Om världen hatar eder, så veten att den har hatat mig såsom den förste bland eder. Voren I av världen, så älskade världen sitt eget; men emedan I icke ären av världen, utan jag har utvalt eder ur världen, därför hatar världen eder.» (Joh. 15:18, 19.)

Det framställs som en av de stora huvudfrestelserna, de

verkligt farliga frestelserna, att försöka åstadkomma en annan ordning. Detta framgår av berättelsen om frestelserna i öknen (Matt. 4:8-10). Att vinna terräng för evangeliet genom yttre makt, inflytande och anseende är en satanisk tanke. Evangeliet måste alltid vara föraktat och totalt maktlöst. Det skall icke ha annan makt än att frälsa och omskapa den som tager emot det. Evangeliets makt att frälsa och omskapa skall ligga i dess fullständiga avsaknad av yttre maktresurser.

Jesus inleder denna undervisning genom att känneteckna de av honom utsända såsom får som skickas ut bland vargar. De skola i avseende å egen förmåga att genomdriva evangeliet i en fientlig omgivning vara lika värnlösa och maktlösa som får bland vargar. Detta är utgångsbilden, som gör meningen med den följande bilden klar. Det finnes ingen möjlighet att genom mänsklig klokhet och uträkning ändra detta förhållande, såvida icke man skall svika Kristus och hans uppdrag. Ingen list och klokhet kan förhjälpa den som skall förkunna evangeliet att hävda sig. Han måste förbli ett får ibland vargar. När därför Jesus säger: »Varen kloka såsom ormar och menlösa som duvor» så är detta uttalande att jämföra med de hos honom vanliga, slående paradoxerna. Det kan jämföras med ordet om att den som vill vara störst skall vara minst, vilket ju upphäver möjligheten av att söka vara störst. Så upphäver också detta ord möjligheten av att vara klok och listig. Man skulle möjligen kunna återge Jesu ord så: varen listiga såsom ormar på det sättet, att ni är menlösa som duvor, d.v.s. genom att fullkomligt avstå från varje försök att handla klokt, listigt eller diplomatiskt. Den fullkomligt öppna och från all beräkning fria enfalden är den enda list och klokhet som evangeliets förkunnare kan äga, om han är trogen det uppdrag han fått av Kristus. Den fullkomliga frånvaron av all klokhet och beräkning inskärpes också genom de orden: »varen icke bekymrade, huru eller vad I skolen tala; ty det skall givas eder i

den stunden, vad I skolen tala, ty *det är icke I som talen* utan det är eder Faders Ande, som ~~talen~~ [talar] i eder».

Luk. 4:23-30.

Hur fullkomligt fri från all klokhet och beräkning Jesus var i sin verksamhet framgår av hela den evangeliska berättelsen. Han gjorde ingenting för att vinna gehör eller inflytande. Ofta däremot synes han ha gjort motsatsen: förstört de spirande möjligheterna att vinna uppskattning och anhang. Berättelsen i Luk. 4:22-28 visar oss utvecklingen från den situationen, att människorna i Nasaret »gåvo honom vittnesbörd och förundrade sig över de nådens ord, som utgingo från hans mun» till det att »alla som voro i synagogan uppfylldes med vrede, när de hörde detta, och stodo upp och drevo honom ut ur staden». Detta är icke någon enstaka händelse. På samma sätt sker det vid andra tillfällen. Det synes rent av ha varit typen för Jesu förhållande till omgivningen. Bland parallellerna kan hänvisas till Joh. ev. 8:31-59, som förlöper mellan utgångsläget »när han talade detta trodde många på honom» och »då togo de upp stenar för att kasta på honom». Det ser ut, som om Jesus medvetet sökte värja sig mot att vinna anklag och uppskattning och därför på ett bryskt sätt utmanade dem hos vilka ansats till uppskattning förmärktes, och utmanade dem så grovt, att de retades till besinningslös vrede. Men vad är det i Jesu ord som framkallar denna vrede? Genomgående är det hans förkunnelse av den gudomliga sanningen.

Utvecklingen från gillande av Jesu ord till anstöt, förtrytelse och vrede över dem är den yttre motsvarigheten till ett inre förlopp från missuppfattning av hans förkunnelse till klarhet över vad den verkliga innebär. Att de åhörare, det här är fråga om — och de äro ju typiska — börja med att gilla honom, innebär ju att de gilla vad han säger. De fatta det såsom

något som stämmer överens med deras egna åsikter och önsningar. Skulle Jesus ha stannat därvid, så skulle ju aldrig den frigörande sanningen ha kommit till deras medvetande. Ty den frigörande sanningen betyder en omvälvning av deras hittillsvarande inställning. Så länge de vilja hålla fast vid den, måste sanningen, när den väl blivit fattad, väcka förtrytelse. Och eftersom de sanningar det här är fråga om gå på djupet, så måste förtrytelsen bli så mycket skarpare. Därför kan ingen vara »profet i sin hembygd»: i den mån han är profet måste just bland dem, med vilka han i sin mänskliga ställning är som mest förtrogen, kontrasten mellan denna och hans profetiska förkunnelse, hans förkunnelse om den revolutionerande och nyskapande sanningen, bli så mycket större. De vägra att lyssna till honom annat än som representant för deras eget.

Men så inträffar undret, att i stället sanningen blir motagen, där förutsättningarna för förståelse, enligt mänskliga beräkningar, äro mycket mindre. »Hedningar» och »syndare» blevo gripna och revolutionerade av den sanning som moralisterna med förtrytelse visade ifrån sig.

Matt. 21:28-31.

Samma allmänna iakttagelse och lärdom som i Luk. 4:23-30 innehålles i Matt. 21:28-31. Det är här fråga om sådana som tro att de sagt ja till det gudomliga budet, och tro, att de äro inriktade på det som är rätt och sant. För Jesu blick avslöja de sig såsom sådana, som göra tvärtemot vad de tro sig ha inriktat sitt liv på. Det är icke den gudomliga sanningen, det gudomliga budet, de följa, utan sin egen, självskapade åskådning av vad som är rätt och riktigt. Just övertygelsen om att de bemöda sig om att hålla sig på den rätta vägen gör det omöjligt för dem att bli gripna av den revolutionerande och nyskapande sanningen. Därför de träffande orden: »publikanerna och skökorna ingå i Guds rike förr än I». Dessa försöka

icke vara något annat än de äro, och de veta, vad de äro. De försöka icke kläda sin mänskliga natur i någon moralisk mantel. Därför kan det hända, att en sådan människa mottager Guds rike såsom en gåva, och därför att de icke själva försöka vara någonting, så kan Kristus komma att vara allt i dem.

Matt. 12:33-37.

Perikopen Matt. 12:33-37 kan anknytas till texten Matt. 21:28-31. Båda visa hän på omöjligheten att vara något annat än man är. »Huru kunnen I tala något gott när I ären onda?», den frågan ställes till sådana, som tro, att de inriktat sitt liv på det goda. Den insikt Jesus vill öppna dem för är att de just äro onda. Det är den ofrånkomliga verkligheten.

Det förefaller som om den största risken att hamna i en mot innebörden i Jesu ord rakt motsatt tolkning låge i att jämföra det goda trädet med det goda sinnelaget, alltså att karakterisera Jesu lära som en »sinnelagsetik». Dessa som Jesus enligt den evangeliska berättelsen talar till är just sådana, som omfatta en sinnelagsetik. De menade just, att Gud såg till den goda viljan, det goda sinnelaget, den goda avsikten. Har man alltså sagt »ja» — som man tror — till Guds bud, d.v.s. till det som är rätt och gott, så är det väsentliga uppfyllt. Jesu ord gå tvärtom ut på att inskräpa, att det goda sinnelaget, den goda avsikten just kan vara redskap för rent onda, djävulska handlingar och ord. Trädet kan vara ont, fastän det »menar väl», har de »högsta och ädlaste motiv», och därför bli också verkningarna av detta goda sinnelag onda. Ty »ingen är god utom Gud allena». Vem kan göra det onda trädet gott? Uppenbarligen icke det onda trädet självt. Det är endast om Gud verkar vilja och gärning, som det goda sker. När människan är intet och Gud allt, då först kan trädet bära goda frukter.

Notiser.

För biblisk tro, kvartalsskrift, har utkommit med häfte 2 1947, och innehåller två artiklar av teol. lic. David Hedegård »Frivillig kristendomsundervisning» och »Utblick över samtiden», en artikel av Ivar D. Wallerius »Sanningskrav och bibeltro», av red. Arvid Svärd »Gudlös framtidssyn», av Ole Modalsli »Bibelns auktoritet», m.m. Prenumerationspriset är 2:75, postgirokonto »För Biblisk Tro, Stockholm 1, Box 734, nr 15 23 35».

Concordia Theological Monthly, vol. xviii no. 7, innehåller bl.a. en värdefull artikel av Eric C. Malte: »Light from the Papyri on St. Paul's Terminology». Följande ord behandlas: ἀπέχω (Fil. 4:18); ἀπόστολος, ἀρραβών (2 Kor. 1:22, 5:5, Ef. 1:14); ἄτακτος, ἀτάκτως, ἀτακτέω; βασκαίνω (Gal. 3:1); δοῦλος, ἐλεύθερος; ἐλλογέω (Filemon vers 18); ἐξαλείφω (Kol. 2:14, Uppenb. 3:5, Apg. 3:19); εὐαγγέλιον; θεός; κύριος; σωτήρ.

— Tidskriften Erevna, som av tekniska orsaker blivit fördröjd, beräknas D.V. under senare hälften av året utkomma med ytterligare tre häften (nr 3, 4 och 5). Nr 3 är planerad utkomma i augusti.

Några förfrågningar om en artikel i Sv.T.K. om Erevna besvaras med, att bakom denna artikel icke ligga några uppgifter från Erevnas styrelse. I anledning därav påpekas vidare, att signerade uppsatser i Erevna helt stå för resp. författares räkning. Erevnas medlemsantal är f.n. c:a 2.400.

Innehållsförteckning.

	Sid.
Doktor <i>Fride Hylander</i> : Några glimtar från försoningens värld	1
Teol. licentiat <i>Martin Magnusson</i> : Jesu liknelse om trädet och frukten. Några antydningar	15
Rektorn, teol. lic. <i>David Hedegård</i> : Glädjen i Nya Testamentet	23
Teol. lic. <i>Evald Nilsson</i> : Något om Uttåget ur Egypten i Nya testamentets ljus	30
Professor Dr <i>William Arndt</i> : The Miracles of Jesus	38
<i>H. O.</i> : Anteckningar till nytestamentliga texter	43
Notiser	48

EREVNA. Redaktör: Teol. lic., Fil. mag. E. Starfelt. Lund. Redaktion: Teol. lic. Martin Magnusson, teol. lic. Evald Nilsson, fil. lic. Erik Petrén, fil. mag. Bo Svensson, kand. Erik Albertson, kand. Tyke Tykesson. Utgivare: Prof. H. Odeberg, Lund. Distributionschef: Fil. mag. Bo Svensson. Red. o. exp.: Erevna, Fack 91, Lund. Årsmedlemsavgift inkl. pren.-avg. 2:50 kr. Stödj. avg. 4:- kr. Postgirokonto nr 27 11 04. Erevna, Lund.

Lund 1947. Carl Bloms Boktruckeri A.-B.
Falkenberg 2002. KEGs